

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

КЛЮС ЮЛІЯ ІГОРІВНА

УДК 330.341.1:005.35

**ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК КОРПОРАТИВНОЇ
СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ**

**Спеціальність 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)**

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня

доктора економічних наук

Севєродонецьк – 2017

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України (м. Сєвєродонецьк).

Науковий консультант

доктор економічних наук, професор **Чиж Віра Іванівна**, Черкаський державний технологічний університет Міністерства освіти і науки України, професор кафедри бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту.

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор **Гринько Тетяна Валеріївна**, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, завідувач кафедри економіки та управління підприємством (м. Дніпро);

доктор економічних наук, професор **Отенко Василь Іванович**, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця Міністерства освіти і науки України, професор кафедри менеджменту та бізнесу (м. Харків);

доктор економічних наук, доцент **Боковець Вікторія Вікторівна**, Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету Міністерства освіти і науки України, доцент кафедри менеджменту і адміністрування (м. Вінниця).

Захист відбудеться 29 червня 2017 р. о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 29.051.01 у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України за адресою: 03057, м. Київ, вул. Желябова, 2.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України за адресою: 93406, м. Сєвєродонецьк, вул. Донецька, 43.

Автореферат розіслано 29 травня 2017 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О.В. Вартанова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Якісні зрушення світової сучасної економіки демонструють значні зміни у факторах та джерелах, що визначають економічний розвиток підприємств. Домінантою в становленні моделі економічного зростання підприємств стають інноваційні процеси, наукові знання, нові технології. Активізація інноваційної діяльності підприємств потребує якісно нової організації взаємозв'язків і взаємодії між усіма учасниками інноваційного процесу. Поширення форм корпоративної власності й господарювання в Україні зумовило розвиток корпоративного управління, стратегічна спрямованість якого стає пріоритетною ланкою діяльності менеджменту промислових підприємств. Впровадження дієвої корпоративної системи управління інноваціями підвищує конкурентоспроможність та економічну ефективність завдяки забезпеченню належної уваги до інтересів інвесторів, керівництва та інших учасників корпоративних відносин; фінансової прозорості, запровадженню правил ефективного менеджменту та контролю. Формування такої системи потребує створення цілісної методології управління інноваціями в корпораціях, що зумовлює підвищений інтерес суспільства, зокрема вчених і практиків, до шляхів формування і розвитку корпоративної системи управління інноваціями промислових підприємств.

Дослідженню проблематики управління інноваційною діяльністю промислових підприємств та окремим питанням створення і функціонування корпоративної системи управління присвячені наукові праці низки вітчизняних та зарубіжних дослідників: В. Александрової, Ю. Бажала, І. Балабанова, В. Боковець, І. Бузько, О. Василенка, О. Волкова, В. Геєця, Л. Гохберга, К. Гоффіна, Т. Гринько, М. Денисенка, П. Друкера, Л. Євдокимової, П. Завліна, С. Ілленкової, С. Ілляшенка, А. Заїнчковського, М. Йохна, Т. Калінеску, А. Казанцева, Н. Краснокутської, Д. Крисанова, В. Мединського, Г. Менша, Р. Мітчелла, М. Молчанова, Ю. Морозова, В. Отенка, О. Пригожина, В. Россохи, В. Стадника, А. Сухорукова, Є. Уткіна, Р. Фатхудинова, Д. Хана, В. Чиж, Й. Шумпетера, Л. Федулової, А. Юзефовича та інших. Віддаючи належне авторам наукових доробок у царині управління інноваціями, слід зазначити, що проблематику формування корпоративної системи управління інноваціями до цього часу досліджено фрагментарно. Зокрема, маловивченими є питання оцінювання ефективності корпоративної системи управління інноваціями, а дослідження щодо інструментарію управління інноваціями в корпоративній системі управління інноваціями майже відсутні. Недостатньо дослідженими є аспекти управління інноваціями в корпорації, моделювання корпоративної системи управління інноваціями, організаційно-економічного механізму корпоративної системи управління інноваціями, оцінювання рівня інноваційної культури персоналу як складової корпоративної системи управління інноваціями. Необхідність розроблення теоретичних засад та методичного інструментарію щодо формування та розвитку корпоративної системи управління інноваціями визначила вибір теми, мету, завдання, логіку, напрями дослідження та структуру дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану наукових досліджень Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України та тематики держбюджетних науково-дослідних робіт Луганської філії Інституту економіко-правових досліджень НАН України (м. Сєверодонецьк). При виконанні теми ДН 5-09 "Обліково-аналітичне та організаційно-економічне забезпечення розвитку економічних систем регіону в умовах світових інтеграційних процесів" (Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, номер державної реєстрації 0109U003316, 2009-2011 рр.) автором розроблено організаційно-економічне забезпечення системи корпоративного управління інноваційною діяльністю промислових підприємств. За темою ДН-70-13 "Обліково-аналітичне забезпечення управління розвитком суб'єктів господарювання регіону в умовах становлення глобальних ринків" (Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, номер державної реєстрації 0113U001168, 2013-2015 рр.) автором розроблено модель оцінювання ефективності корпоративної системи управління інноваціями. В межах теми 3.1.10.52 "Інфраструктурне забезпечення активізації міжрегіонального співробітництва в Україні" (Луганська філія Інституту економіко-правових досліджень НАН України, м. Сєверодонецьк, номер державної реєстрації 0114U001180, 2014-2016 рр.) автором обґрунтовано вибір концепції корпоративного управління інноваціями на промислових підприємствах регіону.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є розроблення теоретико-методологічних засад і практичних рекомендацій щодо формування і розвитку корпоративної системи управління інноваціями на промислових підприємствах.

Для досягнення поставленої мети вирішено такі завдання:

запропоновано нове визначення поняття "корпоративна система управління інноваціями";

визначено умови функціонування корпоративної системи управління інноваціями;

сформовано структуру корпоративної системи управління інноваціями;

запропоновано підхід до формування системи управління промислового підприємства шляхом вдосконалення його організаційної структури;

розроблено модель оцінювання ефективності корпоративної системи управління інноваціями;

розроблено послідовність вдосконалення корпоративної системи управління інноваціями на промислових підприємствах;

уточнено теоретичні підходи до управління інноваціями промислових підприємств;

визначено інструментарій управління інноваціями в корпоративній системі управління інноваціями;

обґрунтовано вибір концепції "FutureStep" як підґрунтя формування і розвитку корпоративної системи управління інноваціями;

запропоновано підхід до забезпечення гнучкості корпоративного управління інноваціями на промислових підприємствах;

запропоновано принципи розвитку корпоративної системи управління інноваціями промислових підприємств.

обґрунтовано доцільність використання в корпоративній системі управління інноваціями "карти корпоративного управління інноваціями".

Об'єктом дослідження є процес управління інноваційною діяльністю підприємств.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні, методичні й практичні аспекти формування та розвитку корпоративної системи управління інноваціями.

Методи дослідження. Методологічною основою роботи є сукупність способів і принципів наукового пізнання, загальних та спеціальних методів і прийомів, що використовувалися під час дослідження. Теоретичною основою дослідження послуговували фундаментальні положення загальної теорії систем та інноваційного менеджменту, теорії корпоративного управління, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених у галузі управління інноваційною діяльністю та корпоративного управління.

Правове поле дослідження склали чинні законодавчі й нормативні документи щодо регулювання інноваційної діяльності підприємств та корпоративного управління. Інформаційну базу становлять статистичні дані, звітність і дані обліку промислових підприємств, ресурси й видання мережі Internet, результати власних досліджень і розробок автора.

Для досягнення поставленої мети та реалізації визначених завдань у роботі використано такі методи: *системного підходу* (при визначенні теоретичних і практичних засад формування корпоративної системи управління інноваціями); *історико-логічний* (при дослідженні розвитку корпоративного управління); *системного аналізу* (для визначення умов функціонування корпоративної системи управління інноваціями); *аналізу* (при визначенні методологічних засад формування та функціонування корпоративної системи управління інноваціями); *угруповання* (при угрупованні принципів формування корпоративної системи управління інноваціями); *синтезу* (при визначенні сутності, типів та складників корпоративної системи управління інноваціями); *порівняння* (при обґрунтуванні доцільності вибору концепції "FutureStep", впровадження інноваційних підрозділів у організаційну структуру промислових підприємств, підходів до розвитку корпоративного управління інноваціями на промислових підприємствах); *моделювання* (при виділенні компонентів корпоративної системи управління інноваціями і конкретизації взаємозв'язків між ними; при розробці моделі оцінювання ефективності корпоративної системи управління інноваціями); *графічні* (для наочного зображення етапів створення "карти корпоративного управління інноваціями"); *спостережень, анкетування та інтерв'ювання* (при визначенні рівня ефективності корпоративного управління інноваційною діяльністю промислового підприємства); *абстрактно-логічний* (у проведенні експертизи результатів використання корпоративної системи управління інноваціями на промислових підприємствах).

Наукова новизна одержаних результатів. Основний науковий результат дисертаційної роботи полягає у розробленні теоретико-методологічного підґрунтя щодо формування та розвитку корпоративної системи управління інноваціями

на засадах виокремлення та визначення взаємодії її складових, вдосконалення процедури оцінювання ефективності корпоративної системи управління інноваціями, спрямованих на забезпечення інноваційного розвитку промислових підприємств.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у такому:

уперше:

визначено корпоративну систему управління інноваціями як множину взаємопов'язаних елементів управління інноваційним потенціалом, інноваційною інфраструктурою та інноваційною культурою підприємства, дія яких спрямована на підтримку конкурентоспроможності підприємства на інноваційному ринку, що дає можливість забезпечувати стабільні економічні прибутки від інноваційної діяльності з урахуванням інтересів всіх учасників корпоративних відносин;

сформовано структуру корпоративної системи управління інноваціями на основі виокремлення та встановлення взаємодії трьох блоків, а саме: інноваційного потенціалу, інноваційної інфраструктури та інноваційної культури, що є основою для планування змісту та обсягу інновацій та дає змогу ідентифікувати та врахувати витрати та вигоди від інноваційної діяльності, її вплив на фінансові результати діяльності підприємства;

запропоновано використання концепції "FutureStep" у системі корпоративного управління інноваціями промислового підприємства з урахуванням можливості фокусування підприємства на результатах поточної діяльності, що формують тренд стійкого розвитку в майбутньому, призначенням якої є розширення за рахунок більш результативних оперативних рішень можливостей стратегічного управління інноваційною діяльністю промислових підприємств, що дає можливість підвищити якість стратегічних управлінських рішень і, відповідно, ефективність управління інноваціями на підприємстві;

розроблено модель оцінювання ефективності корпоративної системи управління інноваціями, яка будується у відповідній системі координат та враховує питому вагу складових корпоративної системи управління інноваціями в загальному їх обсязі, що дає змогу визначати, які саме складові потребують першочергового розвитку, що дає можливість сформулювати доказову базу щодо залучення інвестицій в інноваційні розробки промислових підприємств та, в цілому, поглиблює методологічні засади формування корпоративної системи управління інноваціями на підприємстві;

розроблено " карту корпоративного управління інноваціями" як особливу форму планування інноваційної діяльності, при якій досягнення стратегічних цілей підприємства базується на задоволенні потреб споживачів інноваційної продукції шляхом вибору організаційних, виробничих або технологічних інновацій з урахуванням наявних ресурсних можливостей для їх впровадження, що сприяє, завдяки можливості перегляду та оновлення розробленої карти, прийняттю стратегічних управлінських рішень в умовах змін зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємства;

уточнено:

теоретичні підходи до управління інноваціями промислових підприємств шляхом доповнення традиційних (науково-технічний, економічний, організацій-

ний та синтетичний) підходів корпоративним (управлінським) підходом, сутність якого полягає в забезпеченні організаційних умов управління інноваціями на рівні суб'єкта господарювання, що створює підґрунтя для формування й розвитку корпоративної системи управління інноваціями;

принципи розвитку корпоративної системи управління інноваціями промислових підприємств із урахуванням принципів самоорганізації та саморозвитку систем і відкритості підприємства для інновацій і перетворень, які відображають здатність системи до більш високого рівня відтворення, що дає змогу при відсутності упорядкованого впливу з боку зовнішнього середовища забезпечити, за рахунок узгодженості компонентів, подальший розвиток корпоративної системи управління інноваціями;

удосконалено:

підхід до формування системи управління промислового підприємства шляхом вдосконалення його організаційної структури на засадах урахування функціоналів управління інноваційним потенціалом, координації управлінських впливів щодо розвитку персоналу підприємства з метою формування його інноваційної культури, що забезпечує, завдяки встановленню закономірностей щодо взаємодії учасників корпоративного управління, можливість вдосконалення корпоративної системи управління інноваціями;

підхід до забезпечення гнучкості корпоративної системи управління інноваціями, який базується на формуванні та використанні відповідних стратегій реагування підприємства на вплив зовнішнього середовища, активному використанні потенціалу підприємства та враховує інтереси всіх учасників корпоративних відносин, що дає додатковий поштовх до розвитку корпоративного управління інноваціями на промислових підприємствах;

дістали подальшого розвитку:

спосіб визначення умов функціонування корпоративної системи управління інноваціями на основі поєднання семи функціональних підсистем формування внутрішнього простору промислового підприємства (ментальної, культурної, інституційної, когнітивної, технологічної, імітаційної, історичної), що дало можливість виокремити пріоритетні напрями формування корпоративної системи управління інноваціями, визначити її складові блоки та характер взаємодії між ними;

послідовність вдосконалення корпоративної системи управління інноваціями на промисловому підприємстві, що містить системний набір заходів, інструментів, важелів, прийомів, які забезпечують їх реалізацію відповідно до виділених ресурсів, що дає змогу встановити напрями взаємодії між зацікавленими сторонами, залученими у проект формування цієї системи, для прийняття дієвих управлінських рішень;

інструментарій управління інноваціями в корпоративній системі управління на основі створення корпоративного порталу із застосуванням модулів трансферного, алгоритмічного, креативного управління інноваціями, що дає змогу впливати на ефективність корпоративної системи управління інноваціями.

Практичне значення одержаних результатів. Одержані результати та практичні рекомендації становлять методичну основу формування корпоративної системи управління інноваціями. До результатів, що мають найбільше практичне значення, належать:

розроблена структура корпоративної системи управління інноваціями на промисловому підприємстві;

етапи ефективного розвитку промислових підприємств на основі переорієнтації їх на інноваційний шлях розвитку;

інструментарій управління інноваціями в корпорації на основі застосування корпоративного порталу;

карта корпоративного управління інноваціями.

Результати дисертаційної роботи використано у практичній діяльності Департаменту соціально-економічного розвитку, торгівлі та туризму Луганської обласної державної адміністрації (довідка № 22-04-01/23-47 від 07.12.2016р.), ГС "Програма сприяння відродженню та інтеграції сходу України "Донбас" (довідка № 09-103 від 04.12.2015р.); ПАТ "Луганськтепловоз" (довідка № 104/201 від 24.03.2014р.); ПАТ "НКМЗ" (довідка № 05/1111 від 02.06.2016р.); ВАТ "Сєверодонецький завод хімічного нестандартизованого обладнання" (довідка № 22/181 від 02.10.2016р.); ТОВ "Машбуд", ТОВ "Східно-Промислова Логістика", а також у навчальному процесі Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України при викладанні дисциплін "Інноваційний розвиток підприємства", "Економіка та організація інноваційної діяльності", "Корпоративне управління" (довідка № 144/08 від 07.02.2016р.).

Особистий внесок здобувача. Наукові розробки, положення, висновки та рекомендації є результатом самостійно проведеного автором дослідження щодо формування та розвитку корпоративної системи управління інноваціями. Внесок автора в колективно опубліковані праці конкретизовано у списку публікацій.

Апробація результатів дослідження. Отримані результати дослідження, висновки та пропозиції обговорювалися й схвалені на I Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції "Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю суб'єктів господарювання" (м. Макіївка, 2012 р.), II Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції "Фінансовий механізм самодостатності регіону: соціально-економічна та екологічна збалансованість" (м. Луганськ, 2012 р.), IV Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції "Бізнес та інновації у сучасному світі" (м. Луганськ, 2013 р.), II Всеукраїнській науково-практичній конференції "Проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу і аудиту в умовах глобальних економічних змін" (м. Луганськ, 2013 р.), Міжнародному науково-практичному конгресі економістів і праводів (м. Женева, 2014 г.), Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю "Сучасні тенденції економічного та соціального розвитку: держава, регіон, підприємство" (м. Луганськ, 2014 р.), Міжнародній науково-практичній конференції "Екологія. Економіка. Право. Сучасний стан та тенденції" (м. Луганськ, 2014 р.), II Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції "Модернізація фінансово-кредитної системи: досвід та перспективи" (м. Сєверодонецьк, 2015 р.), Міжнародній науково-практичній конференції "Пер-

спективи економічного розвитку країни: теорія, методологія ті практика" (м. Одеса, 2015 р.), Міжнародній науково-практичній конференції "Тенденції сталого розвитку економіки країни: прогнози та пропозиції" (м. Львів, 2015 р.), Міжнародній науково-практичній конференції "Інноваційні напрямки теоретичних та практичних досліджень в економічній науці" (м. Київ, 2015 р.), Міжнародній науково-практичній конференції "Соціально-економічні аспекти розвитку економіки та менеджменту" (м. Львів, 2015 р.), Міжнародній науково-практичній конференції "Показники та фактори конкурентоспроможності національної економіки" (м. Дніпропетровськ, 2015 р.), VIII Міжнародній науково-практичній конференції "Актуальні питання економічних наук" (м. Запоріжжя, 2015 р.), Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції "Сучасний стан економіки: проблеми та перспективи розвитку" (м. Тернопіль, 2015 р.), Міжнародній науково-практичній конференції "Сучасні міжнародні економічні відносини: проблеми та розвиток" (м. Одеса, 2015 р.), Міжнародній науково-практичній конференції "Наука та інновації як ключові фактори конкурентного лідерства у глобальній економіці" (м. Київ, 2015 р.), Міжнародній науково-практичній конференції "Актуальні питання соціально-економічного розвитку держави, регіону та підприємства" (м. Львів, 2015 р.), Міжнародній науково-практичній конференції "Сучасні інноваційно-інвестиційні механізми розвитку національної економіки" (м. Полтава, 2015 р.), Міжнародній науково-практичній конференції "Економіка, менеджмент та фінанси: аналіз тенденцій та перспектив розвитку" (м. Київ, 2015 р.); VIII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції "Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю" (м. Черкаси, 2016 р.), V Міжнародній науково-практичній конференції "Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики" (м. Одеса, 2016 р.), Міжнародній науково-практичній конференції "Стратегії сталого розвитку: на шляху до сильнішої громади" (м. Северодонецьк, 2016 р.), Міжнародній науково-практичній конференції "Проблеми та перспективи розвитку підприємництва" (м. Харків, 2016 р.).

Публікації. Основні результати дослідження опубліковані в 56 наукових працях, серед яких – 4 монографії, з яких 1 – одноосібна, 22 статті – у наукових фахових виданнях, 6 публікацій – у міжнародних виданнях та виданнях, що включені до наукометричних баз, 23 публікації – у матеріалах наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій – 38,87 д.а., з яких особисто здобувачеві належать 38,57 д.а.

Обсяг і структура дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, які викладено на 440 сторінках друкованого тексту. Матеріали дисертації містять 19 таблиць та 29 рисунків, які наведено на 37 сторінках. Список використаних джерел із 461 найменувань наведено на 47 сторінках, 8 додатків – на 57 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовано її мету і завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено інформацію стосовно апробації основних положень дисертації та публікацій.

Розділ 1. Теоретичні засади корпоративного управління інноваціями.

Конкурентоспроможність України на світових ринках, ступінь її залучення до світових економічних процесів значною мірою залежить від стану розвитку інноваційної діяльності вітчизняних промислових підприємств. Невідповідність технологічної бази сучасним умовам господарювання може призвести до технологічної та економічної залежності країни. Для уникнення такої тенденції основою і рушійною силою розвитку економіки має стати інноваційна діяльність вітчизняних підприємств. Моніторинг основних тенденцій інноваційної активності українських підприємств дав можливість встановити, що зростання номінального ВВП відбувається із збільшенням результативності інноваційної діяльності підприємств, отже, постійне інноваційне оновлення є закономірністю розвитку суспільства в цілому і систем, що його складають. Аналіз даних, одержаних під час дослідження, дав можливість встановити, що внесок наукових досягнень у зростання ВВП країни може перевищувати 50%. У загальному обсязі світового ринку наукомісткої продукції частка США складає 39%, Японії – 30%, Німеччини – 16%, України – 0,2%¹. Збільшення частки наукомісткої продукції у структурі ВВП України можливо тільки завдяки переходу до інноваційної моделі розвитку економіки України. Так, українські підприємства мають високий рівень інноваційного потенціалу, проте, інноваційна діяльність в Україні характеризується низькою інноваційною активністю та незначним масштабом та якістю здійснюваних інновацій. Причинами недостатньо ефективного розвитку інноваційної діяльності в Україні є слабкість нормативно-правового регулювання науково-інноваційної сфери, обмеженість економічних інструментів регулювання інноваційної діяльності з боку держави, недостатність інвестування інноваційної системи, низький рівень інноваційної сприятливості підприємств, наростання міжвідомчої роз'єднаності виробників і посилення вузькокорпоративних інтересів, недостатня стратегічна спрямованість в управлінні інноваційною діяльністю.

Інноваційна діяльність є невід'ємним базисом розвитку промислових підприємств, що потребує розробки дієвих систем управління інноваціями. Становлення практики корпоративного управління на вітчизняних підприємствах обумовлено посиленням конкурентної боротьби за ринки та джерела фінансування, відокремленням фондового ринку від ринку позикових капіталів, глобалізацією інвестиційних процесів та економічних відносин, підвищенням прозорості інформації, уніфікацією принципів управління та інтернаціоналізацією правового регулювання, впровадженням принципів корпоративної і соціальної відповідальності. Означені проблеми стосуються безпосередньо української промисловості, що є найбільшим сектором господарського комплексу України, тому застосування нових моделей і методів організації та управління інноваціями з урахуванням особливостей підприємств корпоративного типу стають ключовими завданнями розвитку інтегрованих структур.

Результати аналізу особливостей управління інноваціями та його специфіки в Україні надали підстави розглядати корпоративну систему управління інноваціями за новим підходом – з позиції отримання вигід учасниками корпоративних

¹Згідно інформацією Global Insight World IndustryService database

відносин, а саме: керівництва підприємства, інвесторів, споживачів. Сутність такого підходу полягає у тому, що кожен учасник корпоративних відносин має власне розуміння призначення корпоративної системи управління інноваціями. Для керівництва підприємства корпоративна система управління інноваціями забезпечує можливості залучення в даний час і в довготривалій перспективі вільних коштів потенційних інвесторів для здійснення інноваційної діяльності. Для інвесторів корпоративна система управління інноваціями надає можливість одержання прибутку за рахунок інвестування вільних коштів в інноваційну діяльність промислового підприємства. Для споживачів корпоративна система управління інноваціями є можливістю придбання якісного товару із новими споживчими властивостями.

Корпоративну систему управління інноваціями запропоновано розглядати як множину взаємопов'язаних елементів управління інноваційним потенціалом, інноваційною інфраструктурою, інноваційною культурою, дія яких спрямована на підтримку конкурентоспроможності промислового підприємства на інноваційному ринку та урахування інтересів усіх учасників корпоративних відносин. Інноваційний потенціал у цьому випадку визначено як здатність промислового підприємства до перспективного розвитку переважно за рахунок внутрішніх можливостей. Тому структуру інноваційного потенціалу становлять інноваційні ресурси підприємства спільно з інноваційними можливостями (різниця між максимально можливим та фактичним інноваційним потенціалом підприємства), які створюються за рахунок інших складників потенціалу. Інноваційну інфраструктуру розглянуто як сукупність об'єктів інноваційної діяльності і взаємозв'язків між ними, що виробляють нові знання та нововведення, перетворюють їх в нові продукти та послуги, забезпечують їх розповсюдження і споживання. Інноваційна культура забезпечує сприйнятливість людей до нових ідей, їх готовність і здатність підтримувати і реалізовувати нововведення у всіх сферах життя. Управління визначеними складниками корпоративної системи управління інноваціями дає можливість керівництву промислового підприємства обрати інноваційну стратегію розвитку, що сприяє залученню довгострокових інвесторів та підвищенню конкурентоспроможності підприємств. Виявлення складових корпоративної системи управління інноваціями та встановлення взаємозв'язків між ними зумовило логіку подальшого дослідження.

Розділ 2. Методичні основи формування корпоративної системи управління інноваціями. Важливою умовою функціонування корпоративної системи управління інноваціями є наявність внутрішнього простору промислового підприємства, який визнано як сукупність функціональних і ресурсних підсистем підприємства: ментальної, культурної, інституційної, когнітивної, технологічної, імітаційної та історичної. Кожна з цих підсистем реалізує певну сукупність видів діяльності з використанням відповідних груп ресурсів. Ментальна підсистема включає ті види ментальної діяльності, яку мають особи, безпосередньо задіяні у функціонуванні підприємства і яка відображена в системі знань кожного окремого індивіду. Культурна підсистема охоплює культурну діяльність всередині підприємства. Інституційна підсистема включає інституційну діяльність підприємства і складається з діючих на підприємстві формальних та неформальних норм,

правил, традицій щодо інноваційної діяльності. Когнітивна підсистема охоплює організаційно-управлінські та техніко-технологічні механізми, що функціонують на підприємстві і в рамках якої здійснюється безпосереднє виробництво продукції. Технологічна підсистема включає механізми пізнання та їх продукти, а саме – корпоративні знання щодо управління інноваціями. Імітаційна підсистема складається з поведінкових зразків (патернів, кейсів), запозичених з власного корпоративного досвіду та історії функціонування інших підприємств. Історична підсистема відображає досвід функціонування самого підприємства і становить проєкцію власної траєкторії розвитку на внутрішній простір промислового підприємства. Згідно із концепцією цього дослідження, формування і розвиток корпоративної системи управління інноваціями відбувається через поєднання цих підсистем. Так ментальна і культурна підсистеми застосовуються у формуванні інноваційної культури підприємства. Інституційна і когнітивна підсистеми формують інноваційну інфраструктуру промислового підприємства. Технологічна, імітаційна та історична підсистеми створюють підґрунтя для формування інноваційних ресурсів і інноваційних можливостей (інноваційного потенціалу) підприємства. Виокремлення семи підсистем корпоративного простору підприємства та встановлення їхнього взаємозв'язку дало змогу визначити структуру корпоративної системи управління інноваціями (рис. 1), яку покладено в основу процесу формування корпоративної системи управління інноваціями на промисловому підприємстві.

Структуру корпоративної системи управління інноваціями сформовано за модульним принципом із виділенням трьох блоків (інноваційні можливості та інноваційні ресурси (інноваційний потенціал), інноваційна інфраструктура та інноваційна культура) та встановленням взаємозв'язку між ними. Особливістю цієї структури є її відкритість. Кожен її блок може бути доповнений додатковими складниками відповідно специфіки інноваційної діяльності конкретного промислового підприємства, що дає змогу ідентифікувати витрати та вигоди від інноваційної діяльності. Формування структури корпоративної системи управління інноваціями створює підґрунтя для планування змісту та обсягу інновацій на промисловому підприємстві та визначає умови функціонування корпоративної системи управління інноваціями в цілому. Розроблена структура корпоративної системи управління інноваціями дає змогу визначити загальні умови функціонування корпоративної системи управління інноваціями.

З метою удосконалення структури і функціоналів управління корпоративною системою інноваціями сформовано підхід до формування системи управління промислового підприємства шляхом вдосконалення його організаційної структури на засадах урахування функціоналів управління інноваційним потенціалом, координації управлінських впливів щодо розвитку персоналу підприємства щодо формування його інноваційної культури, що забезпечує, завдяки встановленню закономірностей щодо взаємодії учасників корпоративного управління, можливість розвитку корпоративної системи управління інноваціями. Для реалізації цієї мети запропоновано доповнити систему управління інноваціями промислового підприємства двома інноваційними підрозділами: Групою інноваційного розвитку і Відділом координації людського потенціалу.

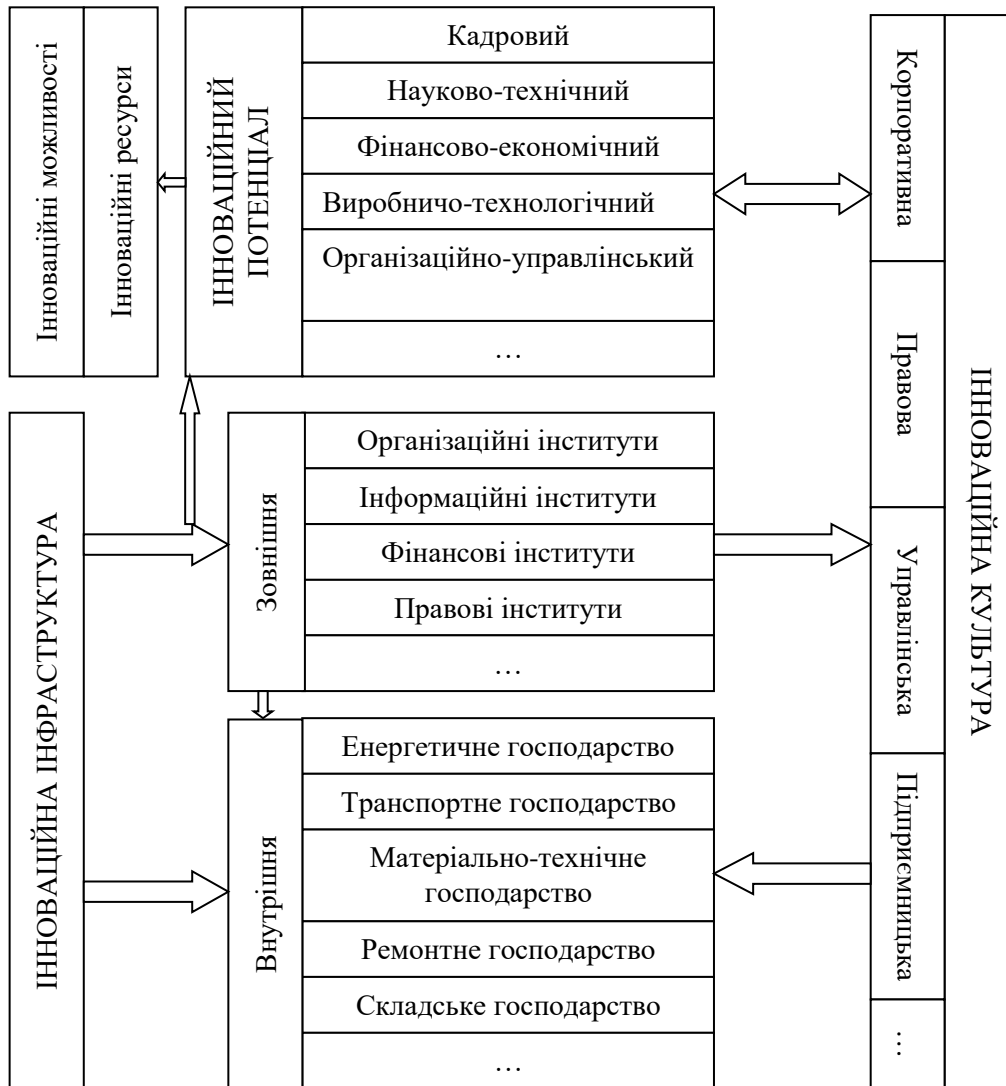

Рис. 1. Структура корпоративної системи управління інноваціями

Функціональне призначення Групи інноваційного розвитку полягає в зміненні процедур, методів, стандартів виробництва і контролю якості виготовлення нового продукту або впровадженні нового процесу; придбанні та розробці "власними силами" матеріалізованої технології у формі патентів, ліцензій; розкритті ноу-хау, торговельних марок, конструкцій, моделей і послуг технологічного змісту; придбанні упереджених технологій (пов'язаних із впровадженням продуктових чи процесних інновацій); виробничому проектуванні (підготовка планів і креслень, передбачених для визначення виробничих процедур, технічних специфікацій, експлуатаційних характеристик). Призначенням Відділу координації людського потенціалу є керування розвитком персоналу та його мотивацією, управління соціальним розвитком, розроблення та активне використання системи оцінювання діяльності персоналу, проведення моніторингу кадрів, створювання ефективної системи навчання та розвитку персоналу та аналіз ефективності здійснених заходів. Застосування запропонованої структури корпоративної системи управління інноваціями дає змогу ідентифікувати та врахувати витрати та вигоди від інноваційної діяльності та її вплив на фінансові результати діяльності підприємства.

Розділ 3. Визначення ефективності корпоративної системи управління інноваціями. Оцінювання ефективності корпоративної системи управління інноваціями в роботі запропоновано здійснювати за допомогою розробленої моделі оцінювання ефективності корпоративної системи управління інноваціями, яка включає кількісні і якісні показники оцінювання інновацій (рис. 2).

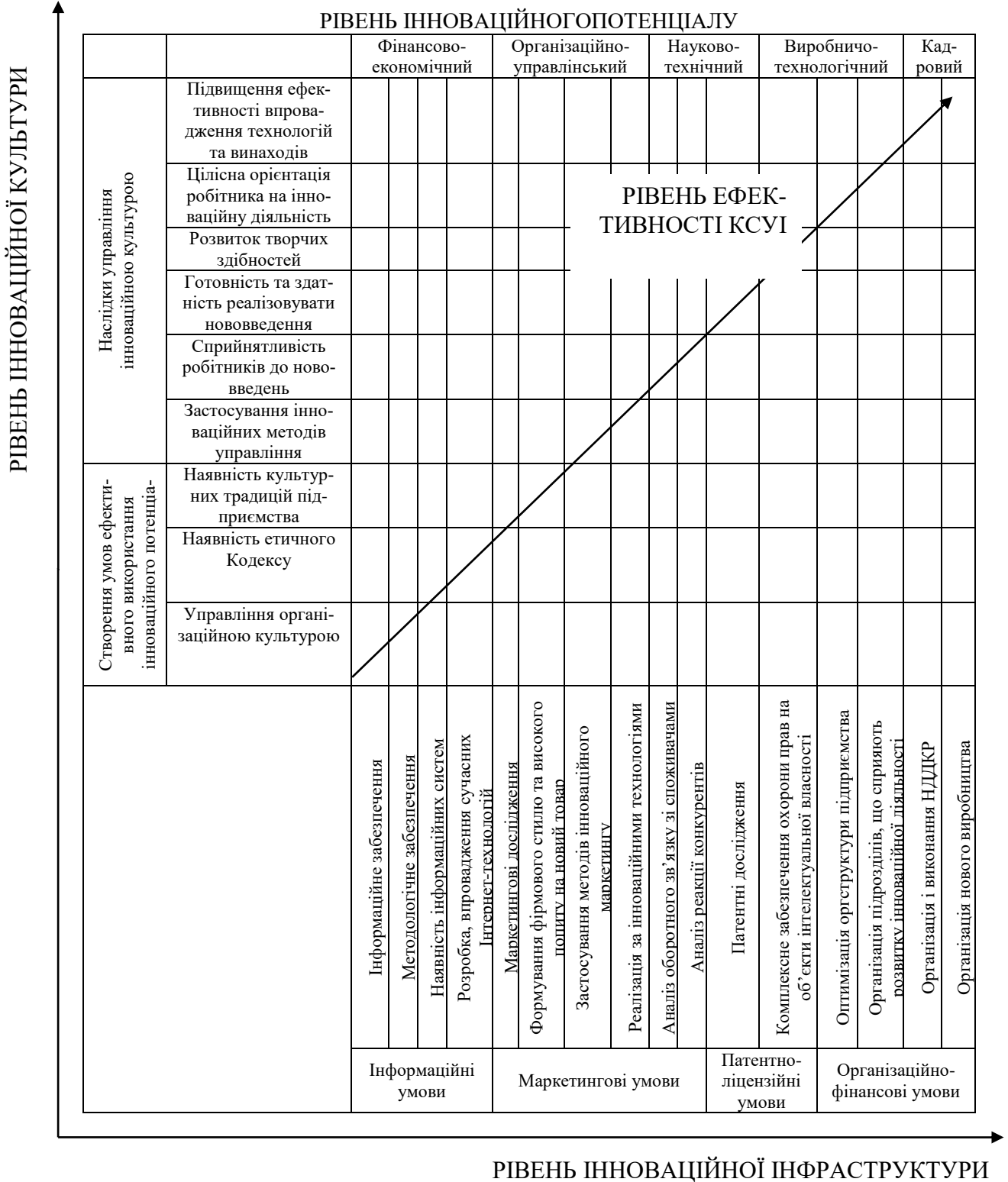

Рис. 2. Модель оцінювання ефективності корпоративної системи управління інноваціями

В основу якісного оцінювання ефективності корпоративної системи управління інноваціями покладено методи спостережень, анкетування та інтерв'ювання.

Модель оцінювання ефективності корпоративної системи управління інноваціями побудовано у відповідній системі координат. По вісі ординат цієї моделі оцінюється рівень інноваційної культури підприємства у розрізі створення умов ефективного використання інноваційного потенціалу та наслідків управління інноваційною культурою. Кількісна оцінка рівня інноваційної культури підприємства характеризується такими даними: питома вага одного складника складає 11%, наявність всіх дев'яти складників дорівнює 100%. По вісі абсцис оцінюється рівень інноваційної інфраструктури за такими складниками, як інформаційні, маркетингові, патентно-ліцензійні та організаційно-фінансові умови. Питома вага одного фактору складає 6,25%. Рівень інноваційного потенціалу підприємства відображається у верхній частині моделі оцінювання ефективності корпоративної системи управління інноваціями. Питома вага одного складника інноваційного потенціалу дорівнює 20%.

Загальний рівень ефективності корпоративної системи управління інноваціями формується на перетині трьох її блоків. Наявність та рівень прояву показників кожного блоку прямо впливають на ефективність корпоративної системи управління інноваціями. В результаті розроблена модель оцінювання ефективності корпоративної системи управління інноваціями дає змогу визначати, які саме складові управління інноваціями потребують першочергового розвитку, що дає можливість сформулювати доказову базу щодо залучення інвестицій в інноваційні розробки промислових підприємств та, в цілому, поглиблює методологічні засади формування корпоративної системи управління інноваціями на підприємстві.

Оцінювання корпоративної системи управління інноваціями підприємства пропонується здійснювати із застосуванням експертів у складі 2-3 осіб (залежно від розмірів підприємства), які мають пройти спеціальну підготовку із застосування моделі. Керівник роботи, як показали результати апробації моделі, повинен володіти спеціальними компетенціями у сфері управління інноваційною діяльністю, в повному обсязі уявляти склад та взаємодію всіх блоків досліджуваної моделі. До складу експертів слід залучати фахівців з маркетингу, інтелектуальної власності, управління персоналом, що мають відповідний досвід роботи. Експрес-оцінку ефективності корпоративної системи управління інноваціями підприємства може здійснювати і один експерт, який має спеціальну підготовку із застосування моделі. Проте експрес-оцінка знижує точність результатів.

Запропонована модель дає змогу оцінити, які з її елементів найбільшою мірою впливають на ефективність корпоративної системи управління інноваціями на підприємстві та які з них потребують першочергового розвитку, виходячи з стратегії та цілей розвитку підприємства. З метою вдосконалення корпоративної системи управління інноваціями на промисловому підприємстві розроблено відповідну послідовність (рис. 3), яка містить системний набір заходів, інструментів, важелів, прийомів, що забезпечують їх реалізацію відповідно до виділених ресурсів. Застосування послідовності вдосконалення корпоративної системи управління інноваціями на промисловому підприємстві дає змогу встановити напрями

взаємодії між зацікавленими сторонами, залученими у проект формування цієї системи, для прийняття дієвих управлінських рішень.

ЕТАПИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОРПОРАТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ

Рис. 3. Послідовність вдосконалення корпоративної системи управління інноваціями

Завершальним етапом визначення ефективності корпоративної системи управління інноваціями є експертиза результатів впровадження інноваційних проектів та їхнього впливу на розвиток корпоративної системи управління інноваціями. В роботі розроблено рекомендації з проведення експертизи результатів фор-

мування корпоративної системи управління інноваціями. Розроблено положення для запропонованих інноваційних підрозділів, необхідних для формування корпоративної системи управління інноваціями, а саме Положення про Відділ координації людського потенціалу та Положення про Групу інноваційного розвитку.

Експертиза результатів формування корпоративної системи управління інноваціями на промислових підприємствах спрямована на визначення її ефективності. Визначення ефективності корпоративної системи управління інноваціями здійснюється із урахуванням показників, які характеризують джерела фінансових надходжень (прибуток), ефективність та результативність діяльності промислового підприємства (наприклад, підвищення обсягу продажів). Акцентовано, що результативність діяльності промислового підприємства є результатом тих управлінських рішень, які були прийняті внаслідок формування корпоративної системи управління інноваціями.

Верифікацію одержаних результатів щодо експертизи формування корпоративної системи управління інноваціями здійснено за даними ПАТ "Новокраматорський машинобудівний завод" (із застосуванням програми MicrosoftOfficeProject), що дало змогу встановити взаємодію між учасниками корпоративних відносин, визначити комплекс робіт, спрямованих на капіталізацію матеріального та інтелектуального ресурсів; визначити напрями вдосконалення інноваційної інфраструктури та оптимізації інноваційного потенціалу, підвищення рівня інноваційної культури.

Розділ 4. Формування та впровадження корпоративної системи управління інноваціями. Згідно з концепцією дослідження, формування і впровадження корпоративної системи управління інноваціями відбувається шляхом використання різних підходів до управління інноваціями, що розроблені представниками певних наукових шкіл. Існуюча практика управління інноваціями використовує чотири підходи: науково-технічний підхід (системна, картографічна, просторова школи), економічний підхід (комерційна школа), організаційний підхід (організаційна та процесна школи) і синтетичний підхід (пізнавально-технологічна, екологічна, таксономічна, емпірична та ресурсна школи). З метою формування і розвитку корпоративної системи управління інноваціями запропоновано використання корпоративного (управлінського) підходу, розробленого представниками картографічної та стратегічної шкіл, сутність якого полягає у забезпеченні організаційних умов управління інноваціями на рівні суб'єкта господарювання. Необхідність застосування корпоративного підходу у формуванні корпоративної системи управління інноваціями зумовлена необхідністю формування і розвитку інноваційної інфраструктури.

Ефективність організаційних змін у корпоративній системі управління інноваціями визначається застосуванням відповідного інструментарію управління, вибір якого визначається типом корпоративного управління. Обґрунтовано, що в корпоративному управлінні інноваціями доцільне використання трансферного, алгоритмічного та креативного управління, які впливають на ефективність корпоративної системи управління інноваціями.

Трансферне управління спрямоване на управління різними формами передачі інновацій та навчання новим інноваціям. Воно ґрунтується на трансферному

процесі та спрямовано на управління різними формами передачі інновацій між бізнес-партнерами та промисловим підприємством, зовнішніми професійними співтовариствами та підприємствами, між професійними співтовариствами всередині підприємства, навчання співробітників підприємства. Алгоритмічне управління призначене для управління когнітивними процесами, що мають алгоритмічний характер. У його основі лежать процеси пошуку джерел інновацій, пошуку самих інновацій, пошуку співробітників, що володіють потрібними інноваціями, виявлення здатності до інновацій у співробітників. Креативне управління полягає в управлінні неформалізованими процесами, що містять створення та удосконалення інновацій. Поєднання трьох типів корпоративного управління дало змогу встановити структуру інструментарію корпоративного управління інноваціями, зокрема, запропонувати створення корпоративного порталу управління інноваціями на підприємстві як веб-інтерфейсу, призначенням якого є доступ співробітників до корпоративних даних і прикладних платформ. Метою створення корпоративного порталу є акумулювання корпоративних знань і досвіду в корпоративній базі даних з метою розвитку бази знань і поширення корпоративного досвіду та створення на цій основі підґрунтя для сприйняття, генерування, розроблення та впровадження інновацій. Структуру корпоративного порталу подано на рис. 4.

Рис.4. Структура корпоративного порталу управління інноваціями

Дослідження концептуальних підходів до управління інноваційним розвитком дало змогу обґрунтувати використання концепції "FutureStep" у системі корпоративного управління інноваціями. Сутність цієї концепції полягає у можливості фокусування підприємства на результатах поточної діяльності, що формують тренд стійкого розвитку в майбутньому, а її призначенням є розширення за рахунок більш результативних оперативних рішень можливостей стратегічного управління інноваційною діяльністю промислових підприємств. Використання концепції "FutureStep" у системі корпоративного управління інноваціями дає змогу поліпшити можливості збирання й аналізу інформації; зменшити інноваційні ризики; підвищити швидкість і гнучкість реагування на змінення параметрів зовнішнього середовища; оптимізувати витрати на інноваційну діяльність промислового підприємства, що в цілому дає змогу підвищити якість стратегічних управлінських рішень і, відповідно, ефективність управління інноваціями на підприємстві.

Розділ 5. Розвиток корпоративної системи управління інноваціями на промислових підприємствах. Подальший розвиток корпоративного управління промисловими підприємствами в Україні потребує формування і реалізації принципово нових наукових підходів до корпоративного управління інноваціями. Сучасні підходи до корпоративного управління інноваціями та інструментарій їх реалізації повинні відповідати умовам соціально-економічного розвитку промислового підприємства, вимогам конкурентного середовища, забезпечувати гнучкість управління інноваціями, ефективний розподіл наявних ресурсів для поточної та інноваційної діяльності та вибір напрямку інвестування в інноваційні програми і проекти. З метою подолання недосконалості існуючих підходів до корпоративного управління інноваціями, в роботі запропоновано новий підхід до корпоративного управління інноваціями. Принципові відмінності цього підходу полягають у забезпеченні гнучкості корпоративної системи управління інноваціями в умовах постійного оновлення та інноваційних змін, які відбуваються на підприємстві, що стимулюється постійним прагненням до змін та необхідністю пристосування до вимог споживачів. Запропонований підхід базується на формуванні та використанні відповідних стратегій реагування підприємства на зміну чинників зовнішнього середовища, активному використанні потенціалу підприємства з метою зміни внутрішнього середовища та враховує інтереси всіх учасників корпоративних відносин, що дає додатковий поштовх до розвитку корпоративного управління інноваціями на промислових підприємствах. Головним результатом запропонованого підходу до корпоративного управління інноваціями є забезпечення ефективності та конкурентоспроможності діяльності підприємства. Порівняльну характеристику підходів до корпоративного управління інноваціями на промисловому підприємстві подано у табл. 1.

Формування механізму розвитку корпоративної системи управління інноваціями промислових підприємств вимагає обґрунтування вибору певних наукових підходів до управління ефективним розвитком підприємства. Поряд з традиційними науковими підходами, яким притаманні відповідні принципи (інтеграційним – принцип послідовності, цільовим – принцип цілеспрямованості, системним – принцип системності, комплексним – принцип комплексності, ситуаційним

– принципи багатоваріантності та сталого розвитку підприємства, економічним – принципи пропорційного розвитку, ефективності та результативності) у роботі обґрунтовано використання синергетичного підходу, заснованого на принципах самоорганізації й саморозвитку систем та відкритості підприємства для інновацій і перетворень.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика існуючого управлінського підходу до розвитку корпоративного управління та нового підходу до забезпечення гнучкості корпоративної системи управління інноваціями

Основні характеристики управлінського підходу	Зміст існуючого управлінського підходу до розвитку корпоративного управління	Зміст нового підходу до забезпечення гнучкості корпоративної системи управління інноваціями
Мета підприємства	Максимізація прибутку, зростання курсової вартості акцій	Пріоритет у врахуванні інтересів клієнтів, акціонерів та персоналу, задоволення вимог конкретного споживача
Головна управлінська ланка, що забезпечує конкурентоспроможність підприємства	Вища ланка менеджменту	Вища, середня і низова ланки менеджменту
Принцип організації діяльності	Раціональна організація і функціональна спеціалізація, що дають можливість швидко реагувати на потреби клієнтів	Базування на знаннях та інформації, що дає можливість швидко реагувати на вимоги клієнтів і працівників
Персонал підприємства	Об'єкт менеджменту	Суб'єкт менеджменту, носії ключових компетенцій підприємства
Мотивація менеджерів	Досягнення поставленої мети, обмеженої досягненням середнього рівня успіху	Бачення персоналом цілей підприємства, що передбачають його сталий розвиток в умовах мінливого середовища і конкуренції
Підхід до конкуренції	Структурний підхід, заснований на структурному позиціонуванні підприємства по відношенню до зовнішнього середовища, конкурентам	Ресурсний підхід, заснований на виявленні та розвитку ключових компетенцій підприємства
Реакція на зміну навколишнього середовища	Реактивна	Стратегічне, активне використання внутрішнього потенціалу підприємства з метою зміни зовнішнього оточення
Стиль керівництва	Авторитарний, з елементами демократичного	Демократичний, що сприяє розкриттю працівниками своїх здібностей, формування команди однодумців
Інформація	Строго дозована	Управління за принципом «відкритої книги»

Запропоновані принципи відображають здатність системи до більш високого рівня відтворення, що дає змогу при відсутності упорядкованого впливу з боку зовнішнього середовища забезпечити, за рахунок узгодженості компонентів, подальший розвиток корпоративної системи управління інноваціями.

Виходячи з логіки проведеного дослідження, розроблено етапи ефективного розвитку промислових підприємств на основі переорієнтації їх на інноваційний шлях розвитку (рис. 5).

Управління ефективним розвитком промислового підприємства рекомендовано здійснювати за напрямками, виявленими під час дослідження: врахування галузевого аспекту інвестування; визначення розміру інвестицій на основі виявлених закономірностей розвитку інвестиційних та інноваційних процесів; напрямів інвестування залежно від розміру інвестицій; стадії інноваційного процесу; співвідношення час-витрати в процесі створення інновацій; формування корпоративної системи управління інноваціями; оцінювання результатів реалізації проекту; оцінювання ефективності інвестиційних проектів.

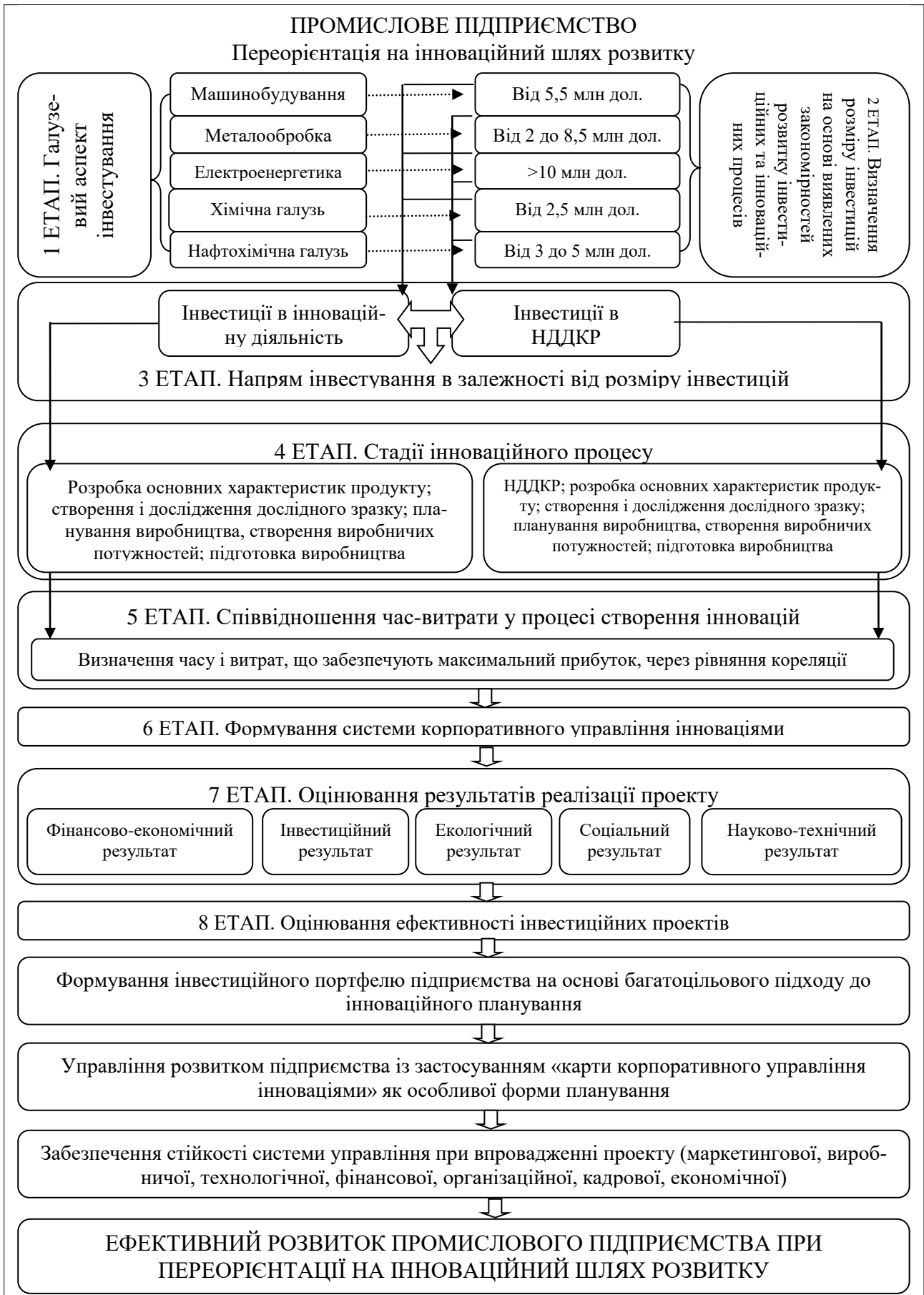

Рис. 5. Етапи ефективного розвитку промислових підприємств при переорієнтації їх на інноваційний шлях розвитку

Урахування означених напрямів дасть можливість підприємству обрати проект, здатний забезпечити прибутковість і ефективний розвиток підприємства в умовах інноваційного шляху розвитку.

Зміст процесу управління характеризується його загальними функціями. Узагальнення наявних точок зору щодо переліку функцій управління дало змогу визначити функції управління, які покладено в механізм управління ефективним розвитком промислового підприємства. Такими функціями є, зокрема, планування – визначення мети розвитку керованого об'єкта, перспектив і засобів її досягнення, розробка інвестиційного проекту, оцінка ефективності інвестицій в інноваційну діяльність; організація – складання організаційного плану формування корпоративної системи управління інноваціями, організація перетворень елементів системи управління; мотивація – використання системи заохочення підвищеної активності учасників виробництва; координація – координація діяльності з реалізації інвестиційного проекту на підприємстві; контроль – перевірка відповідності реалізації проекту з прийнятим планом, оперативне управління; аналіз – аналіз результатів реалізації проекту й коректування діяльності підприємства на основі висновків цього аналізу. З метою вдосконалення функцій корпоративного управління інноваціями на промисловому підприємстві запропоновано застосування карти корпоративного управління інноваціями, яку розроблено з використанням роудмапінгу. Використання цієї карти в корпоративному управлінні інноваціями на промисловому підприємстві дає змогу пов'язати мету підприємства, стратегію розвитку та оперативні плани з впровадженням основних видів інновацій (рис. 6).

Карта корпоративного управління інноваціями є особливою формою планування інноваційної діяльності, при якій досягнення стратегічних цілей підприємства базується на задоволенні потреб споживачів інноваційної продукції шляхом вибору організаційних, виробничих або технологічних інновацій з урахуванням наявних ресурсних можливостей для їх впровадження, що сприяє прийняттю стратегічних управлінських рішень в умовах змін зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємства завдяки можливості її перегляду та оновлення.

Застосування карти корпоративного управління інноваціями в корпоративному управлінні інноваціями забезпечує низку переваг: сприяє ефективному управлінню розвитком підприємства; бере участь в управлінні інноваційними ризиками; забезпечує зв'язок між інноваційною стратегією підприємства та його потребами в інноваціях; контролює інноваційний розвиток підприємства; використовує можливості для впровадження інновацій; є інструментом стратегічного інноваційного планування. Головна перевага застосування "карти корпоративного управління інноваціями" полягає в наданні точної і наочної інформації, яка є підґрунтям для прийняття ефективних рішень і забезпечення контролю. Це відбувається за допомогою виявлення необхідних процесів, нових можливостей для підприємства та недоліків, які потрібно усунути при встановленні конкурентних і реальних цілей та планів інноваційного розвитку. Успіх залежить від узгодженості принципів і методів розробки "карти корпоративного управління інноваціями".

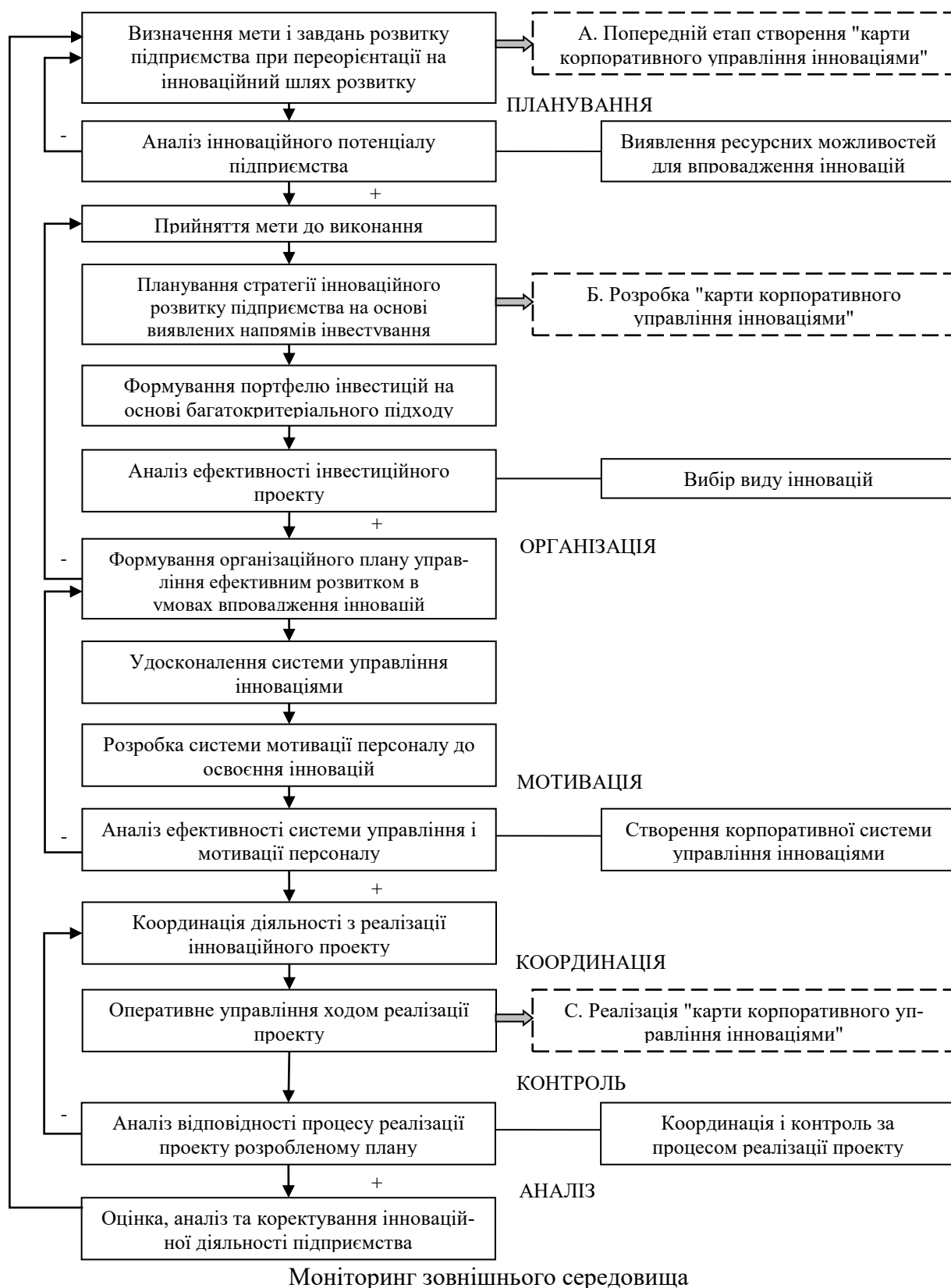

Рис. 6. Управління ефективним розвитком промислового підприємства із застосуванням карти корпоративного управління інноваціями

На підприємстві можлива розробка декількох видів "карт корпоративного управління інноваціями" залежно від конкретних потреб. Наприклад, "карта корпоративного управління інноваціями" підприємства може складатися з наукових,

технологічних, виробничих, організаційних карт (за аналогією з "дорожніми картами"). Відповідно різні види "карт корпоративного управління інноваціями" мають певні цілі й різний часовий проміжок, а також різний ступінь важливості для всіх учасників корпоративних відносин.

У процесі розробки "карти корпоративного управління інноваціями" підприємства бере участь творча команда, яка систематизує та надає необхідну для планування інформацію. Кінцева мета команди – прийняття ефективних інвестиційних рішень. Команда розробників "карти корпоративного управління інноваціями" складається із менеджерів вищої ланки, які володіють певними знаннями, навичками та досвідом, представників відділу НДДКР, керівників виробничих підрозділів, представників фінансових, маркетингових відділів і ключових співробітників відділів.

Розробка "карти корпоративного управління інноваціями" є процесом планування з метою з'ясування вибору й розробки стратегії інноваційного розвитку для досягнення найкращих результатів у довгостроковому періоді й задоволення інтересів учасників корпоративних відносин.

У процедурі розробки "карти корпоративного управління інноваціями" беруть участь основні зацікавлені особи, що представляють різні рівні та відділи підприємства (табл. 2).

Таблиця 2

Основні учасники процесу створення «карти корпоративного управління інноваціями»

Учасники	"Карта корпоративного управління інноваціями" підприємства	Наукова "карта корпоративного управління інноваціями"	Виробнича "карта корпоративного управління інноваціями"	Технологічна "карта корпоративного управління інноваціями"	Організаційна "карта корпоративного управління інноваціями"
Менеджмент вищої ланки	+++	++	++	+	++
Акціонери	+++	++	+	+	+
Працівники відділу НДДКР	+	+++	++	++	++
Виробничий менеджмент	+	++	+++	++	++
Технологічний менеджмент	+	++	++	+++	++
Маркетинговий менеджмент	++	+	+++	+	++
Фінансовий менеджмент	+++	++	++	++	++
Збутовий менеджмент	-	-	+	-	-
Менеджмент персоналу	++	+	++	++	+++
Менеджмент якості	-	++	++	++	++

Етапи розроблення "карти корпоративного управління інноваціями" подано на рис. 7.

Етапи розроблення "карти корпоративного управління інноваціями"		
А. Попередній етап	В. Розробка «карти корпоративного управління інноваціями»	С. Реалізація «карти корпоративного управління інноваціями»
А1. Дослідження і аналіз А2. Постановка проблеми А3. Місія і стратегія А4. Постановка мети А5. Ресурси і бюджет А6. Зміст та час А7. Створення команди проекту	В1. Формулювання ключових питань В2. Можливості та ризики В3. Виявлення альтернатив В4. Критерії та оцінка В5. Попередня оцінка В6. Стратегія карти В7. Створення карти	С1. Затвердження плану карти С2. Обговорення менеджерами С3. Кінцевий звіт по створенню карти С4. Публікація звіту С5. План реалізації карти С6. Періодичний контроль і перегляд карти С7. Звіт/план оновлення карти

Рис. 7. Етапи розроблення "карти корпоративного управління інноваціями"

Встановлено, що найкращим способом подання "карти корпоративного управління інноваціями" є графік, який дає можливість наочно представити взаємозв'язок стратегічних цілей підприємства із інноваціями та їхній розподіл у часі. Запропонований спосіб наочного представлення результату розробки "карти корпоративного управління інноваціями" подано на рис. 8.

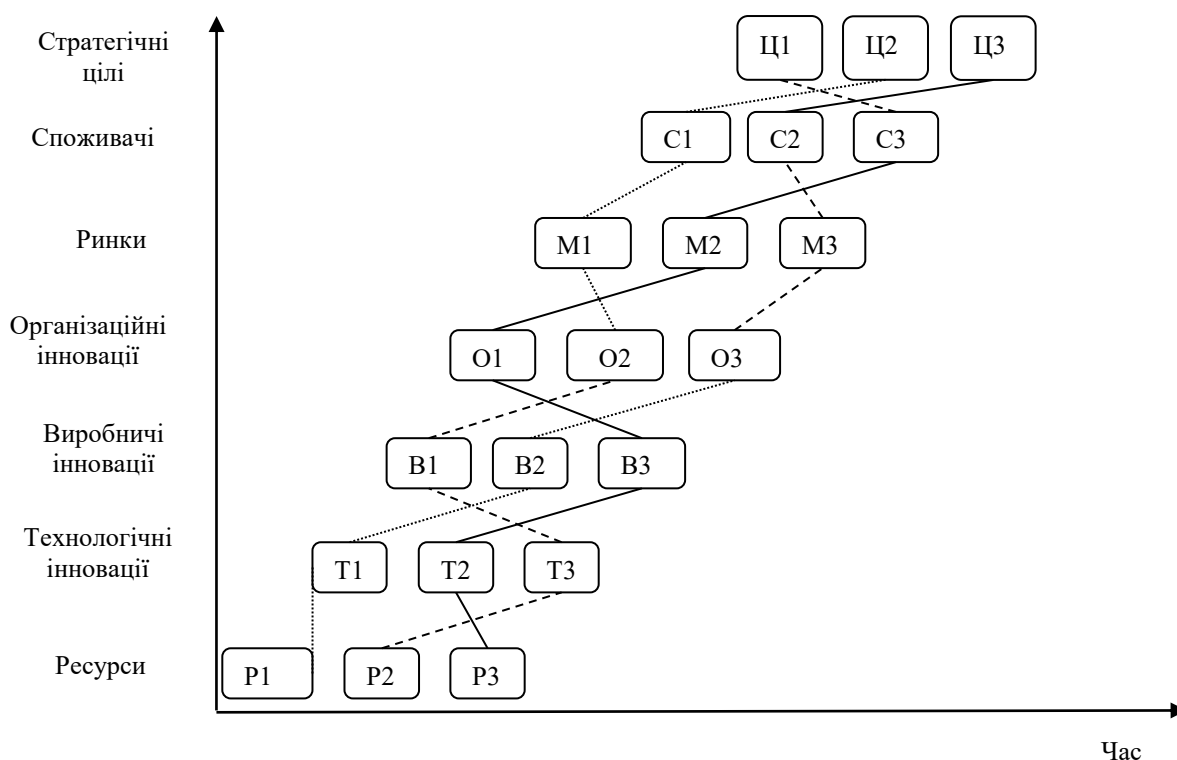

Рис. 8. "Карта корпоративного управління інноваціями"

Використання "карти корпоративного управління інноваціями" націлене на підтримку прийняття ефективних управлінських рішень при формуванні та розвитку корпоративної системи управління інноваціями.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі за результатами проведеного дослідження розроблено теоретичні засади та методичне забезпечення формування та розвитку корпоративної системи управління інноваціями. Основні результати проведеного дослідження зводяться до такого:

1. Узагальнення досвіду корпоративного управління інноваціями дало змогу акцентувати на необхідності розроблення та застосування нових підходів та методів корпоративного управління інноваціями на промисловому підприємстві, яку розглянуто з позиції отримання вигід всіма учасниками корпоративних відносин: керівниками підприємства (забезпечення можливості залучення в даний час і в довготерміновій перспективі вільних коштів потенційних інвесторів для здійснення інноваційної діяльності, що створює об'єктивні передумови сталого розвитку); споживачами (можливість придбання якісної інноваційної продукції) та інвесторами (можливість одержання додаткового прибутку за рахунок інвестування вільних коштів в інноваційну діяльність підприємства). Надано нове визначення корпоративної системи управління інноваціями як множини взаємопов'язаних елементів управління інноваційним потенціалом, інноваційною інфраструктурою, інноваційною культурою, дія яких спрямована на підтримку конкурентоспроможності промислового підприємства на інноваційному ринку та урахування інтересів всіх учасників корпоративних відносин.

2. Доведено, що необхідною умовою ефективного функціонування корпоративної системи управління інноваціями є наявність організованого внутрішнього простору промислового підприємства, який визначено як сукупність семи підсистем його формування, що виділені за функціональними ознаками: ментальна, культурна, інституційна, когнітивна, технологічна, імітаційна, історична, які на основі своєї взаємодії утворюють структуру корпоративної системи управління інноваціями на промисловому підприємстві.

3. Аналіз складових корпоративної системи управління інноваціями на промисловому підприємстві дав змогу визначити її структуру, особливістю якої є встановлення взаємозв'язку і взаємодії інноваційного потенціалу, інноваційної інфраструктури та інноваційної культури підприємства та є відкритою, до структури корпоративної системи управління інноваціями на промисловому підприємстві можуть бути додані інші структурні елементи залежно від потреб підприємства, що забезпечує можливість ідентифікувати та врахування витрат та вигід від інноваційної діяльності, її вплив на фінансові результати діяльності підприємства.

4. Відповідно до визначеної структури корпоративної системи управління інноваціями промислового підприємства запропоновано вдосконалення його організаційної структури на засадах урахування функціоналів управління інноваційним потенціалом, координації управлінських впливів щодо розвитку персоналу підприємства з метою формування його інноваційної культури. Впровадження двох інноваційних підрозділів (Групи інноваційного розвитку та Відділу координації людського потенціалу) забезпечує, завдяки встановленню закономірностей

щодо взаємодії учасників корпоративного управління, можливість вдосконалення корпоративної системи управління інноваціями.

5. Ефективне функціонування системи корпоративного управління інноваціями можливо тільки за умови створення дієвого інструментарію її оцінювання. З цією метою в роботі розроблено модель оцінювання ефективності корпоративної системи управління інноваціями, яка ґрунтується на системі кількісних і якісних показників складових корпоративної системи управління інноваціями, побудовано у відповідній системі координат та враховує питому вагу складових корпоративної системи управління інноваціями в загальному їх обсязі. Розроблена модель дає змогу визначити, які саме складові потребують першочергового розвитку та дає можливість сформулювати доказову базу щодо залучення інвестицій в інноваційні розробки промислових підприємств та, в цілому, поглиблює методологічні засади формування корпоративної системи управління інноваціями на підприємстві.

6. Запропонована модель оцінювання ефективності корпоративної системи управління інноваціями створює наукове підґрунтя для подальшого розвитку цієї системи шляхом визначення першочергових напрямів її вдосконалення. З цією метою розроблено послідовність вдосконалення корпоративної системи управління інноваціями, яка вміщує принципи, інструменти, методи і технології розвитку корпоративної системи управління інноваціями. Їх застосування в управлінні інноваціями промислового підприємства дає можливість уникати протиріч, які виникають у процесі інноваційної діяльності між учасниками корпоративних відносин, досягати запланованих результатів ефективності корпоративної системи управління інноваціями.

7. За результатами аналізу існуючих наукових шкіл і підходів щодо корпоративного управління інноваціями встановлено необхідність доповнення існуючих підходів. Обґрунтовано, що для формування й розвитку корпоративної системи управління інноваціями доцільне використання корпоративного (управлінського) підходу, розробленого представниками картографічної та стратегічної шкіл. Використання цього підходу дає змогу забезпечити відповідні організаційні умови та формування внутрішнього простору для управління інноваціями на промисловому підприємстві, що створює підґрунтя для формування й розвитку корпоративної системи управління інноваціями.

8. Доведено, що вибір конкретного інструментарію управління інноваціями залежить від типу корпоративного управління інноваціями, для чого запропоновано використання трансферного, алгоритмічного та креативного управління. Застосування саме цих типів управління та інструментів дає можливість акумулювати отримані інновації або знання про них у корпоративній базі даних для прийняття ефективних управлінських рішень на основі створення корпоративного порталу, що дає змогу впливати на ефективність корпоративної системи управління інноваціями завдяки стимулюванню здобування, накопичення та активного передавання знань.

9. Як основну концепцію корпоративного управління інноваціями на промислових підприємствах запропоновано використовувати концепцію "FutureStep", у якій основна увага фокусується результатах поточної діяльності

підприємства для формування тренду стійкого розвитку в майбутньому. Використання цієї концепції посилює гнучкість корпоративної системи управління інноваціями та дає можливість підвищити якість стратегічних управлінських рішень і, відповідно, ефективність управління інноваціями на підприємстві.

10. Розроблено новий підхід до забезпечення гнучкості корпоративної системи управління інноваціями, який базується на формуванні та використанні відповідних стратегій реагування підприємства на вплив зовнішнього середовища та активному використанні потенціалу підприємства з метою зміни внутрішнього середовища. Такий підхід враховує інтереси всіх учасників корпоративних відносин, що дає додатковий поштовх до розвитку корпоративного управління інноваціями на промислових підприємствах. Використання цього підходу дає можливість менеджерам підприємства адекватно обґрунтувати вибір та реалізацію управлінських рішень щодо досягнення успіху на глобальних ринках з новими формами конкуренції та інформаційними технологіями.

11. Традиційні наукові підходи щодо формування механізму розвитку корпоративної системи управління інноваціями промислових підприємств доповнено синергетичним підходом, заснованим на принципах самоорганізації і саморозвитку систем та відкритості підприємства для інновацій і перетворень. Принцип самоорганізації і саморозвитку систем відображає організованість за рахунок узгодженості компонентів всередині системи при відсутності упорядкованого впливу з боку зовнішнього середовища. Принцип відкритості підприємств для інновацій і перетворень обумовлює пріоритетність і управління розвитком економічних систем на основі активації інноваційної діяльності. Практичне використання запропонованих принципів дає змогу забезпечити подальший розвиток корпоративної системи управління інноваціями за рахунок узгодженості її структурних компонентів.

12. Обґрунтовано, що для прийняття дієвих рішень в умовах змін конкурентного середовища підприємствам доцільно використовувати особливі форми планування інноваційної діяльності. Формою такого планування є розроблена в роботі "карта корпоративного управління інноваціями", у якій досягнення стратегічних цілей підприємства базується на задоволенні потреб споживачів на конкурентних ринках шляхом вибору організаційних, виробничих або технологічних інновацій з урахуванням наявних ресурсних можливостей для їх впровадження. Практичне використання розробленої карти, завдяки можливості її перегляду і оновлення, дає можливість коригувати інноваційну діяльність при зміні конкурентного середовища функціонування підприємства.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії:

1. Ключ Ю. І. Корпоративна стратегія управління інноваціями: формування та розвиток : [монографія] / Юлія Ігорівна Ключ. — Лисичанськ: "КИТ-Л", 2015. — 356 с.

2. Ключ Ю. І. Розробка економіко-організаційної моделі оцінювання впливу інноваційної привабливості на економічну стійкість діяльності промислового підприємства : [монографія] / М. Г. Білопольський, С. Г. Саєнко та ін. — Донецьк: Східний видавничий дім, 2012. — 372 с.

Особистий внесок: розроблено інструментарій оцінювання впливу інноваційної привабливості промислового підприємства на економічну стійкість його діяльності.

3. Ключ Ю. І. "Карта корпоративного управління інноваціями" як інструмент забезпечення стратегії ефективного розвитку промислових підприємств / Ю. І. Ключ. — В кн.: Корпоративне управління: процеси, стратегії, технології: [колективна монографія] ; за заг. ред. К. С. Шапошникова та ін. — Херсон : Видавничий дім "Гельветика", 2015. — 536 с.

Особистий внесок: обґрунтовано необхідність створення "карти корпоративного управління інноваціями" на промисловому підприємстві.

4. Ключ Ю. І. Проблеми корпоративного управління інноваціями на промислових підприємствах / Ю. І. Ключ. — В кн.: Економічні, управлінські, правові та інформаційно-технічні проблеми діяльності підприємств: [монографія] ; за заг. ред. Л.М. Савчук, М. Фіц. — Дніпро: Герда, 2016. — С. 148–157.

Особистий внесок: досліджено проблеми корпоративного управління на промислових підприємствах та запропоновано шляхи їх вирішення.

Статті у наукових фахових виданнях

5. Ключ Ю. І. Контроль впливу інноваційних ризиків на економічну стійкість промислового підприємства / Ю. І. Ключ // Вісник Львівської комерційної академії : зб. наук. праць Львівської комерційної академії. Серія економічна. Вип. 36. — Львів : ЛКА, 2011. — С. 181–183.

6. Ключ Ю. І. Процедури контролю за станом економічної стійкості підприємства під впливом його інноваційної привабливості / Ю. І. Ключ // Вісник ЧДТУ. Зб. наук. праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. Вип. 30. Ч. І. — Черкаси : ЧДТУ, 2012. — С. 218–221.

7. Ключ Ю. І. Інформаційна база оцінювання інноваційної привабливості підприємств в умовах виходу з кризового стану / Ю. І. Ключ // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. — 2012. — №16(187). Ч. II. — С. 144–151.

8. Ключ Ю. І. Розробка рекомендацій щодо оцінювання і підвищення рівня інноваційної привабливості промислових підприємств / Ю. І. Ключ // Інвестиції: практика та досвід. — 2013. — № 8. — С. 119–121.

9. Ключ Ю. І. Стратегічний аналіз інноваційних ризиків промислового підприємства / Ю. І. Ключ // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. — 2012. — №16(187). Ч. I — С. 73–80.

10. Ключ Ю. І. Аналіз вибору стратегії інноваційного розвитку підприємства / Ю. І. Ключ, О. П. Пархоменко // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. — 2014. — № 1(208). — С. 54–58.

Особистий внесок: розроблено матрицю інноваційної стратегії промислового підприємства.

11. Ключ Ю. І. Застосування інформаційних технологій в корпоративному управлінні інноваціями / Ю. І. Ключ // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. — 2014. — № 8(215). — С. 61–66.

12. Ключ Ю. І. Характеристика методів управління інноваціями в корпорації / Ю. І. Ключ // Вісник ЧДТУ. Зб. наук. праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. Вип. 36. Ч.ІІ. — Черкаси: ЧДТУ, 2014. — С. 23–27.

13. Ключ Ю. І. Визначення рівнів корпоративного управління інноваціями та застосування управлінських методів на кожному з них / Ю. І. Ключ // Економіка. Менеджмент. Підприємництво : зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Вип. 26. Ч. І. — Сєверодонецьк: СНУ ім. В. Даля, 2014. — С. 88–94.

14. Ключ Ю. І. Формування критеріїв розвитку корпоративного управління інноваціями на промислових підприємствах / Ю. І. Ключ // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. — 2015. — № 1. Т. 20. — С. 111–115.

15. Ключ Ю. І. Напрями розвитку корпоративного управління на промислових підприємствах / Ю. І. Ключ // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. — 2015. — № 13. Ч. І. — С. 93–96.

16. Ключ Ю. І. Організаційно-інформаційне формування корпоративного управління інноваціями / Ю. І. Ключ // Глобальні та національні проблеми економіки. — 2015. — № 6. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://global-national.in.ua/issue-6-2015/06_2015pdf

17. Ключ Ю. І. Історичні передумови сучасного стану корпоративного управління в Україні / Ю. І. Ключ // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. — 2015. — № 4(221). — С. 93–99.

18. Ключ Ю. І. Застосування "карти корпоративного управління інноваціями" у формуванні стратегії ефективного розвитку суб'єктів господарювання / Ю. І. Ключ // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. — 2015. — № 3. Т. 20.— С. 124–128.

19. Ключ Ю. І. Регулювання інформаційних потоків при корпоративному управлінні інноваціями / Ю. І. Ключ // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. — 2015. — № 14. Ч. ІІ. — С. 78–81.

20. Ключ Ю. І. Визначення складників корпоративної системи управління інноваціями / Ю. І. Ключ // Економіка і регіон. — 2015. — № 6 (55). — С. 120–126.

21. Ключ Ю. І. Створення корпоративної системи управління інноваціями на промислових підприємствах / Ю. І. Ключ // Глобальні та національні проблеми економіки. — 2015. — № 8. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://global-national.in.ua/issue-8-2015/08_2015pdf

22. Ключ Ю. І. Розробка моделі оцінювання ефективності корпоративної системи управління інноваціями на промислових підприємствах / Ю. І. Ключ // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. — 2015. — № 15. Ч. І. — С. 62–66.

23. Ключ Ю. І. Інформаційне поле корпоративного управління інноваціями / Ю. І. Ключ // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. — 2016. — № 3(227). — С. 45–50.

24. Ключ Ю. І. Впровадження ефективної системи управління інноваціями при переорієнтації промислового підприємства на інноваційний шлях розвитку / Ю. І. Ключ // Економіка і право. — 2016. — № 3(45). — С. 45–53.

25. Ключ Ю. І. Проведення експертизи результатів використання корпоративної системи управління інноваціями на промисловому підприємстві / Ю. І. Ключ // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. — 2016. — № 6(230). — С. 72–77.

26. Ключ Ю. І. Управління ефективним розвитком промислового підприємства при формуванні корпоративної системи управління інноваціями / Ю. І. Ключ // Бізнес Інформ. — 2016. — Вип. 12 (467). — С. 280–286.

Статті у міжнародних наукових виданнях та виданнях, що входять до наукометричних баз

27. Ключ Ю. І. Розробка інноваційної стратегії при формуванні корпоративного управління інноваціями на промислових підприємствах / Ю. І. Ключ // The genesis of genius : Collect. of Scient. Articles. Vol. 2. — Geneva, Switzerland, 2014. — P. 117–121.

28. Ключ Ю. І. Напрями розвитку корпоративної системи управління інноваціями суб'єктів господарювання / Ю. І. Ключ, В. І. Чиж // European cooperation (європейське співробітництво). — Warszawa : Consilium limited liability company. — 2015. — № 5(5). — С. 57–66.

Особистий внесок: застосовано синергетичний підхід в корпоративній системі управління інноваціями.

29. Klus Y. I. Corporate governance innovation in industrial enterprises using methods controlling/ Y. I. Klus // Economics, management, law: problems and prospects : Collec. of Scient. Articles. — United Kingdom: Agenda Publishing House, Coventry, 2015. — Vol. 1. — P. 199–203.

30. Klius Yuliia. Some aspects of the strategic management of corporate innovations in industrial / Yuliia Klius // L'Association 1901 "SEPIKE". — Deutschland, Osthofen: L'Association 1901 "SEPIKE". — 2015. — Ed. 10. — С. 88–91.

31. Ключ Ю. І. Determine the conditions of the system of innovation management / Ю. І. Ключ // Economics, management, law: problems of science and practice : Collect. of Scient. Articles. — Nürnberg, Deutschland: Verlag SWG imex GmbH, 2015. — Vol. 3. — P. 112–117.

32. Klus Y. I. Factors that affect the evaluation of the effectiveness of corporate management innovation in an industrial plant // Economic Processes Management: International Scientific. — 2016. — № 1 [E-Journal]. — Available: http://epm.fem.sumdu.edu.ua/download/2016_1

Друковані праці наукових конференцій

33. Ключ Ю. І. Внутрішній та зовнішній аудит рівня інноваційної привабливості підприємства / Ю. І. Ключ, О. О. Серомолот, Д. Є. Дедов // Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю суб'єктів господа-

рювання : матеріали I Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 22-23 лют. 2012 р. — Макіївка : МЕРІ, 2015. — С. 173–175.

Особистий внесок: запропоновано послідовність внутрішнього аудиту інноваційної привабливості промислового підприємства.

34. Ключ Ю. І. Інформаційне оцінювання інноваційної привабливості підприємств / Ю. І. Ключ // Фінансовий механізм самодостатності регіону: соціально-економічна та екологічна збалансованість : матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 12-13 трав. 2012 р. — Луганськ : ТОВ "Рекламно-видавничий центр "Русь", 2012. — С. 101–104.

35. Ключ Ю. І. Оцінювання економічного ефекту від впровадження нововведень на промисловому підприємстві / Ю. І. Ключ // Бізнес та інновації у сучасному світі : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 1-2 квіт. 2013 р. — Луганськ : "Ноулідж", 2013. — С. 65–66.

Особистий внесок: обґрунтовано необхідність активізації інноваційної діяльності підприємств при ринкових умовах господарювання

36. Ключ Ю. І. Корпоративне управління інноваціями на промисловому підприємстві при виборі інноваційної стратегії / Ю. І. Ключ // The genesis of genius : materials of the intern. scient.-pract. conf., jan. 31, 2014. — Geneva, Switzerland: "Thegenesisofgenius", 2014. — С. 121–123.

37. Ключ Ю. І. Управління інноваціями в корпоративній структурі / Ю. І. Ключ // Сучасні тенденції економічного та соціального розвитку: держава, регіон, підприємство : матеріали Всеукраїн. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, 29 лют. 2014 р. — Луганськ: ТОВ "Рекламно-видавничий центр "Русь", 2014. — С. 15–16.

38. Ключ Ю. І. Проблеми корпоративного управління в Україні / Ю. І. Ключ, М. О. Лагутіна // Екологія. Економіка. Право. Сучасний стан та тенденції : матеріали Міжнар. науково-практ. конф., 17 квіт. 2014 р.: тези доповід. — Луганськ, 2014. — С. 109–111.

Особистий внесок: виділено групи проблемних ситуацій при корпоративному управлінні.

39. Ключ Ю. І. Вибір оптимальної стратегії при корпоративному управлінні інноваційними процесами на промислових підприємствах / Ю. І. Ключ // Модернізація фінансово-кредитної системи: досвід та перспективи : матеріали II Міжнар. науково-практ. інтернет-конф., 27-29 квіт. 2015 р.: тези доповід. — Сєвєродонецьк, 2015. — С. 65–67.

40. Ключ Ю. І. Вибір форми організації корпоративного управління інноваціями / Ю. І. Ключ // Перспективи економічного розвитку країни: теорія, методологія ті практика : Міжнар. наук.-практ. конф., 21-22 серп. 2015 р.: тези доповід. — Одеса: ГО "Центр економічних досліджень та розвитку", 2015. — С. 47–49.

41. Ключ Ю. І. Підходи до організації корпоративного управління інноваціями на промисловому підприємстві / Ю. І. Ключ // Тенденції сталого розвитку економіки країни: прогнози та пропозиції : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 28-29 серп. 2015 р. — Львів: ГО "Львівська економічна фундація", 2015. — С. 54–55.

42. Ключ Ю. І. Проблеми, з якими стикається суб'єкт господарювання при розвитку корпоративного управління на ньому / Ю. І. Ключ // Інноваційні напрями теоретичних та практичних досліджень в економічній науці : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф., 25-26 верес. 2015 р. — Київ: ГО "Київський економічний науковий центр", 2015. — С. 57–59.

43. Ключ Ю. І. Деякі аспекти моделювання корпоративного управління суб'єктів господарювання / Ю. І. Ключ // Соціально-економічні аспекти розвитку економіки та менеджменту : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф., 25-26 верес. 2015 р. — Львів: ГО "Львівська економічна фундація", 2015. — С. 66–67.

44. Ключ Ю. І. Генезис корпоративного управління в Україні / Ю. І. Ключ // Показники та фактори конкурентоспроможності національної економіки : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф., 2-3 жовт. 2015 р. — Дніпропетровськ: НО "Перспектива", 2015. — С. 51–53.

45. Ключ Ю. І. Використання картографічної школи у підходах до управління інноваціями / Ю. І. Ключ // Актуальні питання економічних наук : матеріали VIII Міжнарод. наук.-практ. конф., 9-10 жовт. 2015 р.: тези доповід. — Запоріжжя: ГО "СІЕУ", 2015. — С. 97–99.

46. Ключ Ю. І. Методологічні підходи до корпоративного управління інноваціями / Ю. І. Ключ // Сучасний стан економіки: проблеми та перспективи розвитку : матеріали Міжнарод. наук.-практ. інтернет-конф., 7 жовт. 2015 р.: тези доповід. — Тернопіль, 2015. — С. 21–23.

47. Ключ Ю. І. Алгоритмічний тип корпоративного управління інноваціями / Ю. І. Ключ // Сучасні міжнародні економічні відносини: проблеми та розвиток : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф., 16-17 жовт. 2015 р.: тези доповід. — Одеса: ГО "Центр економічних досліджень та розвитку", 2015. — С. 61–62.

48. Ключ Ю. І. Трансферне управління інноваціями в корпорації / Ю. І. Ключ // Наука та інновації як ключові фактори конкурентного лідерства у глобальній економіці : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф., 16-17 жовт. 2015 р.: тези доповід. — Київ: "Нова економіка", 2015. — С. 26–27.

49. Ключ Ю. І. Реалізація блоків управління при корпоративному управлінні інноваціями на промисловому підприємстві / Ю. І. Ключ // Актуальні питання соціально-економічного розвитку держави, регіону та підприємства : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф., 27-28 лист. 2015 р. — Львів: ГО "Львівська економічна фундація", 2015. — С. 100–102.

50. Ключ Ю. І. Управлінський аналіз при створенні "карти корпоративного управління інноваціями" / Ю. І. Ключ // Сучасні інноваційно-інвестиційні механізми розвитку національної економіки : матеріали Міжнарод. наук.-практ. інтернет-конф., 27 лист. 2015 р.: тези доповід. — Полтава: ПолтНТУ, 2015. — С. 55–57.

51. Ключ Ю. І. Переорієнтація підприємства на інноваційний шлях розвитку із застосуванням корпоративного управління інноваціями / Ю. І. Ключ // Економіка, менеджмент та фінанси: аналіз тенденцій та перспектив розвитку : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф., 27-28 лист. 2015 р. — Київ: ГО "Київський економічний науковий центр", 2015. — С. 116–118.

52. Ключ Ю. І. Інноваційна культура та інноваційна інфраструктура як складові моделі оцінювання ефективності корпоративної системи управління

інноваціями / Ю. І. Ключ // Фінансові механізми розвитку економіки в умовах нестабільності : матеріали III Міжнар. науково-практ. інтернет-конф., 27-29 берез. 2016 р.: тези доповід. — Сєверодонецьк, 2016. — С. 96–97.

53. Ключ Ю. І. Корпоративне управління інноваціями як елемент інноваційного менеджменту / Ю. І. Ключ // Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю : матеріали VIII Міжнар. науково-практ. інтернет-конф., 17-19 травн. 2016 р. — Черкаси: ЧДТУ, 2016. — С. 149–151.

54. Ключ Ю. І. Етапи стратегії ефективного розвитку промислових підприємств при переорієнтації їх на інноваційний шлях розвитку / Ю. І. Ключ // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., 15-16 верес. 2016 р. — Одеса: Атлант, 2016. — С. 106–108.

55. Ключ Ю. І. Екологізація управління інноваційною діяльністю підприємств / Ю. І. Ключ // Стратегії сталого розвитку: на шляху до сильнішої громади : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 21 жовтн. 2016 р. — Сєверодонецьк, 2016. — С. 73–75.

56. Ключ Ю. І. Показники оцінювання корпоративної системи управління інноваціями / Ю. І. Ключ // Проблеми та перспективи розвитку підприємництва : матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф., 25 лист. 2016 р. — Харків, 2016. — С. 208–210.

АНОТАЦІЯ

Ключ Ю. І. Формування та розвиток корпоративної системи управління інноваціями. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України, Сєверодонецьк, 2017.

Узагальнено теоретичні положення щодо сутності корпоративної системи управління інноваціями та надано їй визначення. Розглянуто умови функціонування корпоративної системи управління інноваціями. Сформовано структуру корпоративної системи управління інноваціями на основі виокремлення та встановлення взаємодії її блоків. Запропоновано підхід до формування системи управління промислового підприємства шляхом вдосконалення його організаційної структури. Запропоновано модель оцінювання ефективності корпоративної системи управління інноваціями, яка створює наукове підґрунтя для подальшого розвитку цієї системи шляхом визначення першочергових напрямів її вдосконалення. Розроблено послідовність вдосконалення корпоративної системи управління інноваціями на промислових підприємствах. Уточнено теоретичні підходи корпоративного управління інноваціями шляхом доповнення традиційних підходів корпоративним (управлінським) підходом. Визначено інструментарій управління інноваціями в корпоративній системі управління на основі створення корпоративного порталу. Обґрунтовано вибір концепції "FutureStep" як підґрунтя формування й розвитку корпоративної системи управління інноваціями. Розроблено но-

вий підхід до забезпечення гнучкості корпоративної системи управління інноваціями та проведено його порівняльний аналіз із існуючим управлінським підходом до розвитку корпоративного управління. Запропоновано принципи розвитку корпоративної системи управління інноваціями з урахуванням принципів самоорганізації та саморозвитку систем і відкритості підприємства для інновацій і перетворень. Розроблено та обґрунтовано використання "карти корпоративного управління інноваціями" як особливої форми планування інноваційної діяльності.

Ключові слова: ефективність, інновації, корпоративне управління інноваціями, модель, оцінювання, промислове підприємство, розвиток, система.

АННОТАЦІЯ

Клюс Ю.И. Формирование и развитие корпоративной системы управления инновациями. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени доктора экономических наук по специальности 08.00.04 – Экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Восточноукраинский национальный университет имени Владимира Даля, Северодонецк, 2017.

Рассмотрены инновационные процессы в качестве базиса инновационного развития общества. Изучен генезис и развитие корпоративного управления. Корпоративная система управления инновациями рассмотрена трехсторонне с позиций получения выгод всеми участниками корпоративного процесса (руководством предприятия, потребителями и инвесторами). Дано определение корпоративной системы управления инновациями как множества взаимосвязанных элементов управления инновационным потенциалом, инновационной инфраструктурой и инновационной культурой, действие которых направлено на поддержку конкурентоспособности предприятия на инновационном рынке, что позволяет получать стабильную прибыль от инновационной деятельности с учетом интересов всех участников корпоративных отношений.

Определены условия функционирования корпоративной системы управления инновациями. Акцентируется внимание на использовании внутреннего пространства промышленного предприятия как совокупности семи функциональных подсистем его формирования (ментальной, культурной, институциональной, когнитивной, технологической, имитационной, исторической). Сформирована структура корпоративной системы управления инновациями на основе выделения и установления взаимодействия трех блоков (инновационного потенциала, инновационной инфраструктуры и инновационной культуры), которая является открытой и может быть дополнена структурными элементами в зависимости от потребностей конкретного предприятия. Предложено усовершенствование организационной структуры промышленного предприятия на основе учета функционалов управления инновационным потенциалом, координации управленческого влияния на развитие персонала предприятия с целью формирования его инновационной культуры.

Разработана модель оценивания эффективности корпоративной системы управления инновациями, построенная в соответствующей системе координат, в

которой учитывается удельный вес составляющих корпоративной системы управления инновациями в их общем объеме. Описано использование этой модели на промышленных предприятиях. Разработано пять видов анкет и проведен опрос руководителей, специалистов и менеджеров среднего звена по определению эффективности корпоративной системы управления инновациями. Проведено анкетирование руководящего состава предприятия с целью определения уровня корпоративной культуры, результаты которого предоставлены в виде модели Дэниэля Дэнисона. Предложена последовательность этапов усовершенствования корпоративной системы управления инновациями, которая наглядно демонстрирует технологию ее оптимизации и является дополнением модели оценивания эффективности корпоративной системы управления инновациями. Проведена экспертиза формирования корпоративной системы управления инновациями на ПАО "Новокраматорский машиностроительный завод". Определение эффективности проекта внедрения корпоративной системы управления инновациями предложено осуществлять в двойном аспекте: как источника финансовых поступлений и как характеристики результативности деятельности предприятия. Традиционные подходы к управлению инновациями промышленных предприятий – научно-технический, экономический, организационный, синтетический – дополнены корпоративным (управленческим подходом), который обеспечивает организационные условия управления инновациями на уровне субъекта хозяйствования. Разработан инструментарий управления инновациями в корпоративной системе управления на основе создания корпоративного портала с использованием модулей трансферного, алгоритмического и креативного управления инновациями. В качестве основной концепции управления инновациями предложено использовать концепцию "FutureStep" с указанием ее сущности и преимуществ.

Предложен новый подход обеспечения гибкости корпоративной системы управления инновациями, базирующийся на формировании и использовании стратегий реагирования предприятия на влияние внешней среды, и проведен его сравнительный анализ с существующим управленческим подходом развития корпоративного управления. Определены принципы развития корпоративной системы управления инновациями с учетом принципов самоорганизации и саморазвития систем и открытости предприятия для инноваций и преобразований. Разработана «карта корпоративного управления инновациями» и обоснована целесообразность ее использования в корпоративной системе управления инновациями.

Ключевые слова: эффективность, инновации, корпоративное управление инновациями, модель, оценивание, промышленное предприятие, развитие, система.

ANNOTATION

Klus Y.I. Formation and development of corporate innovation management.– Manuscript.

Dissertation for the degree of doctor of economic sciences, specialty 08.00.04 – Economics and management (by economic activity). – Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Severodonetsk, 2017.

Generalized principles and theoretical nature of the corporate innovation management system are defined. The functioning conditions of corporate innovation management are considered. Organizational structure of industrial enterprise has been improved based on separation and identification of relations between its components. The new approach to form an enterprise system management by improving its organizational structure is proposed. The model for evaluating the efficiency of corporate innovation management has been proposed which creates an underlying basis for further development of this system by determining primary ways of its improvement. The progressive measures to enhance corporate innovation management system for enterprises are developed. The methodological approaches to corporate innovation management are clarified by addition of corporate (managerial) approach to traditional methods. Corporate innovation management framework is defined based on establishment of corporate portal. The choice of "FutureStep" framework is justified which services as an underlying base for formation and development of corporate innovation management system. The new management paradigm that guarantees flexibility of corporate innovation management system is developed and the comparative analysis with the existing one is performed. Conceptual development principles of corporate innovation management system are proposed accounting for a self-organization and self-development of a system and its openness to innovation and modification. A mechanism for effective management of industrial enterprise by applying the "corporate innovation management map" has been developed and its implementation has been justified.

Keywords: efficiency, innovation, corporate innovation management, model, evaluation, enterprise, development, system